

Veszélyeztető tényezők

Magyarországon a legtöbb parlagi sas nem természetes okból, hanem a ragadozókat célzó szándékos pusztítás (illegális ragadozómérgezés és lelövés), illetve civilizációs hatások (áramütés, gázolás) miatt pusztul el. Emellett komoly aggodalomra ad okot a táplálkozóterület jelentő természetközeli agrárélethelyek és a fészkelőhelyet jelentő idős fák és erdőállományok folyamatos csökkenése hazánkban.

Mérgezés	45%
Áramütés	30%
Gázolás	15%
Lelövés	5%
Egyéb	5%

A HELICON parlagisas-védelmi LIFE+ program

Az Európai Unióban Magyarországon a legmagasabb a ragadozómadarak, köztük kiemelten a parlagi sasok ellen elkövetett mérgezéses bűncselekmények száma. Ezek megfékezésére az Európai Unió LIFE Nature Alapja és a Magyar Állam 2012–2016 között 1,5 millió euróval támogatja „A Parlagi sas védelme Magyarországon” elnevezésű projektet, melyet nyolc partner részvételével az MME koordinál.

A projekt keretében:

Közép-Európa egyetlen méreg- és tetemkereső kutyás egységével, a természetvédelmi őrszolgálattal és a Nemzeti Nyomozó Irodával együttműködve felderítjük és feltárjuk a sasok ellen irányuló bűneseteket, felelősségre vonjuk az elkövetőket.

Állatorvosok segítségével kezeljük és a természetbe visszajuttatjuk a sérült madarakat.

Műholdas jeladókkal követjük a sasokat, hogy feltárjuk a legfontosabb konfliktusterületeket.

Fészekőrzéssel, téli etetéssel és műfészkek kihelyezésével segítjük a sasok túlélését és sikeres költését.

Vad- és agrárgazdálkodókkal együttműködve fejlesztjük a sasok és zsákmányállataik élőhelyeit és közös tudományos kutatásokkal segítjük az illegális cselekmények hátterében álló tévhitet eloszlatását.

Segítsen Ön is!

Ha ragadozómadár-pusztítást tapasztal, vagy önkéntesként segítené munkánkat kérjük, jelentkezzen a (+36) 20-251-44-04 forródrótunkon vagy a mergezes@mme.hu email címen!

Látogasson el hozzánk személyesen vagy online!

Parlagi Sas Látogatóközpont és gyalogos tanösvény, Jászberény

(koordináta: 47,5563 – 19,9320, előzetes egyeztetés alapján: saskozpont@mme.hu)

Parlagi Sas Oktatóház és biciklis tanösvény, Jászberényi Állat- és Növénykert

Szabadtéri Parlagi Sas Kiállítás, Fővárosi Állat- és Növénykert (Holnemtolt Park)

www.parlagisas.hu: itt megtudhat mindent a parlagi sasról és a védelmi programról, illetve nyomon követheti a madarak életét webkameráinkon.

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

1121 Budapest, Költő u. 21. e-mail: mme@mme.hu
telefon: 06 1 275 6247 www.mme.hu

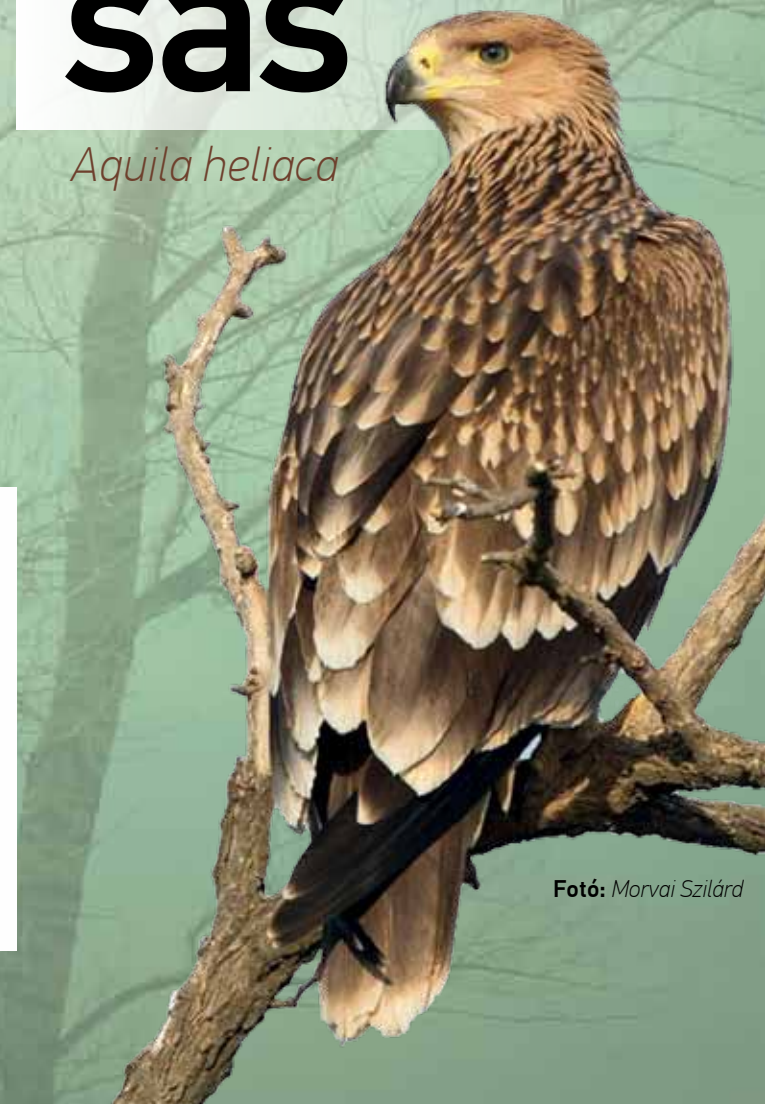
Hazánk madárvédelmét támogathatja adományával és adójának 1%-ával!

Bankszámlaszámunk: 11712004-20011215
Adószámunk: 19001243-2-43

Parlagi Sas

Aquila heliaca

Fotó: Morvai Szilárd

Ismerjük és védjük meg Magyarországon egyik legjelentősebb természeti kincsét!

A sasbarát Magyarországot!

A **parlagi sas** hazánk egyik legnagyobb ragadozómadara, szárnyfeszítávolsága akár a 210 cm-t is elérheti. Az öreg, ivarérett példányok sötétbarna színezetűek, amelyből csak világos aranyszínű fejük és változó méretű fehér vállfoltjaik tűnnek ki. Az elsőéves fiatalok tollazata világos homokszínű, mely az ivaréérés öt éve alatt, átmeneti tarka tollruhákon keresztül éri el a felnőttek sötétbarna alapszínét.

Grafika: Kókay Szabolcs

Világállomány

A faj állományának túlnyomó többsége Kelet-Európa és Ázsia erdőssztyeppi területein költ, és télre Dél-Ázsiába és Kelet-Afrikába vonul. A fészkelőpárok pontos száma ezeken a hatalmas keleti pusztákon nem ismert, de a faj világállománya feltehetően kevesebb mint 10 ezer párból áll.

- Költőterület
- Állandó
- Teletőterület

Hazai és európai uniós állomány

Hazai állománya az 1980-as években a kipusztulás szélére került. Az alig 15–25 páros állomány a természetvédelmi erőfeszítések eredményeként mára megerősödött, és 2014-ben valamelyest meghaladta a 150 költőpárt. Ez a még mindig sérülékeny populáció képezi az Európai Unió parlagisas-állományának kétharmadát, így ennek megőrzésében Magyarországnak vezető szerepe van.

Védelmi helyzet

A Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) a világszerte veszélyeztetett „sérülékeny” kategóriába sorolja. Magyarországon fokozottan védett, természetvédelmi értéke 1 millió Ft. A parlagi sasok felmérését és védelmét Magyarországon a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) a nemzeti park igazgatóságokkal és más civil szervezetekkel együttműködve végzi és koordinálja 1974 óta.

Elterjedés, élőhely

A parlagi sas a fákkal tarkított nyílt élőhelyek madara, de a síkságok közelében néhol domb- és hegyvidéken is megtalálható. A magyarországi parlagisas-állomány mintegy tizede a közép-hegységi erdőkben, túlnyomó többsége azonban síkvidéki pusztai és agrár-élőhelyeken költ.

Fotó: Horváth Márton

Táplálkozás

Magyarországon – részben az ürgeállományok drasztikus csökkenése miatt – jelenleg a hörcsög és a mezei nyúl a leggyakrabban kimutatott parlagisas-préda, de ezek mellett több mint hatvan állatfaj (a sáskától a mezei pockon át egészen a rókáig) szerepel a zsákmánylistában. A téli hónapokban, különösen a fiatal madarak, dögöt is fogyasztanak.

Fészkelőhely

A parlagi sas a magasabb fák jó kitekintést biztosító felső harmadába építi fészkrét. Egyes saspárok minden évben új fészket építenek, míg mások akár évtizedeken keresztül is használhatják ugyanazt a fészket, amely az évenkénti tatarozásnak köszönhetően akár a három méteres magasságot is elérheti.

Szaporodás

Évente csak egyszer költ, azonban ha a fészkalj a tojásrakás után megsemmisül, akkor a madarak pótköltésbe kezhetnek. A fészkalj többnyire március végén teljes, és általában két, ritkán három tojásból áll.

Fotó: Morvai Szilárd

A fiókák 43 napnyi kotlást követően május közepén kelnek ki a tojásból, de csak júliusban hagyják el a fészket. Többnyire a tojó kotlik, illetve őrzí a kis fiókákat, miközben a hím látja el élelemmel a családot, amelybe nagyfiókás korban már a tojó is besegít.

Kóborló fiatalok, területhű öreg madarak

A faj keleti állományával ellentétben a kisméretű közép- és délkelet-európai állomány java része állandó, azaz a telet is a költőterületeken vagy ahhoz közel tölti. A fiatal parlagi sasoknak a kirepülést követően évekre van szükségük az ivarérettségig, amely időszakot többnyire a költőterületek néhány száz km-es körzetében kóborlással töltik.

Fotó: Csonka Péter